EUROPOS
KOMISIJA

Briuselis, 2021 06 29
COM(2021) 337 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

Išsami ataskaita Europos Parlamentui ir Tarybai dėl Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) ES garantijos naudojimo ir Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) garantijų fondo veikimo

Turinys

1. Įvadas **2**
2. ES garantija **3**
3. ES garantijos naudojimas **5**
3.1. Infrastruktūros ir inovacijų linija 6
3.1.1. Infrastruktūros ir inovacijų linijos skolos portfelis 7
3.1.2. Infrastruktūros ir inovacijų linijos nuosavo kapitalo portfelis 8
3.2. MVĮ linija 8
3.2.1. MVĮ linijos skolos portfelis 9
3.2.2. MVĮ linijos nuosavo kapitalo portfelis 9
4. ESIF finansuojamo ES garantijų fondo veikimas **10**
4.1. Garantijų fondo atidėjinių sistema 10
4.2. Metiniai ir sukaupti pinigų srautai 11
4.3. Portfelio sudėtis ir pagrindinės charakteristikos 12
4.4. Veiklos rezultatas 12
4.5. Tikslinės normos tinkamumo ir Garantijų fondo lygio įvertinimas 13
5. Išvados **13**

1. Įvadas

Siekiant duoti impulsą investicijoms Sąjungoje sutelkiant privačias lėšas, 2015 m. birželio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2015/1017, kuriuo iš dalies pakeisti reglamentai (ES) Nr. 1291/2013 ir (ES) Nr. 1316/2013[1] (toliau – ESIF reglamentas), kartu su Europos investavimo konsultacijų centru (toliau – EIKC) ir Europos investicinių projektų portalu 2015 m. įkurtas Europos strateginių investicijų fondas (ESIF). 2015 m. liepos 22 d. Komisija ir Europos investicijų bankas (toliau – EIB) pasirašė susitarimą dėl ESIF valdymo ir ES garantijos teikimo (toliau – ESIF susitarimas).

ESIF susitarimas buvo kelis kartus iš dalies pakeistas ir pataisytas:

- 2016 m. liepos 21 d. pasirašytas ESIF susitarimo **pirmasis** pakeitimas ir taisymas: įtraukti du papildomi MVĮ linijos produktai – MVĮ linijos nuosavo kapitalo produktas ir EaSI[2] garantijos vertės didinimas;

- 2017 m. lapkričio 21 d. pasirašytas ESIF susitarimo **antrasis** pakeitimas ir taisymas: pakeista visų trijų MVĮ linijos garantijų produktų struktūra – nuo laikino vertės padidinimo (telkimo pradiniu etapu) pereita prie nuolatinio (papildymo), taip pat įtrauktas naujas MVĮ linijos produktas – kultūros ir kūrybos sektorių garantijų priemonės padidinimas;

- ESIF reglamentas 2017 m. iš dalies pakeistas 2017 m. gruodžio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2017/2396, kuriuo iš dalies keičiamos reglamentų (ES) Nr. 1316/2013 ir (ES) 2015/1017 nuostatos dėl Europos strateginių investicijų fondo veiklos laikotarpio pratęsimo ir to fondo bei Europos investavimo konsultacijų centro techninių patobulinimų[3] (toliau – ESIF 2.0 reglamentas). ESIF 2.0 reglamentu, *inter alia*, padidinta ES garantija ir pakoreguota tikslinė atidėjinių norma. 2018 m. kovo 9 d. pasirašytas ESIF susitarimo ***trečiasis*** pakeitimas ir taisymas, suderintas su ESIF 2.0 reglamentu;

- 2018 m. gruodžio 20 d. pasirašytas ESIF susitarimo **ketvirtasis** pakeitimas ir taisymas: padidintas ESIF įnašas esamiems MVĮ linijos produktams ir įtraukti du papildomi MVĮ linijos produktai (ESIF kombinuotasis produktas ir ESIF privataus kredito MVĮ produktas);

- 2020 m. kovo 27 d. pasirašytas ESIF susitarimo **penktasis** pakeitimas ir taisymas: *inter alia,* padidintas ESIF įnašas esamiems MVĮ linijos produktams ir įtraukti du nauji MVĮ linijos produktai (Europos rizikos kapitalo veiklą plečiančioms įmonėms iniciatyvos (ESCALAR) produktas, taip pat įgūdžių ir švietimo (S&E) produktas);

[1] OL L 169, 2015 7 1, p. 1–38.
[2] Užimtumo ir socialinių inovacijų programa.
[3] OL L 345, 2017 12 27, p. 34.

- reaguojant į būtinybę suvaldyti COVID-19 viruso poveikį ekonomikai, 2020 m. balandžio 27 d. pasirašytas ESIF susitarimo **šeštasis** pakeitimas ir taisymas: siekiant paremti apyvartinio kapitalo skolinimą bendrovėms, patyrusioms COVID-19 poveikį, perskirstyti infrastruktūros ir inovacijų linijos nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų nuosavo kapitalo portfelio ištekliai ir tam tikri esami MVĮ linijos produktai.

  Šiomis aplinkybėmis ES garantija, skirta COSME paskolų garantijų priemonės vertės didinimui, buvo padidinta iki 1,484 mln. EUR, o ES garantija, skirta „InnovFin“ MVĮ garantijos vertės didinimui, buvo padidinta iki 1,400 mln. EUR.

ESIF reglamento 18 straipsnio 3 dalies b punkte nustatyta, kad Komisija ne vėliau kaip 2018 m. birželio 30 d. ir paskui kas trejus metus paskelbia išsamią ES garantijos naudojimo ir Garantijų fondo veikimo ataskaitą.

ESIF įsipareigojimų laikotarpis baigėsi 2020 m. gruodžio 31 d. Jau patvirtintų ESIF operacijų pasirašymas gali būti atliekamas iki 2022 m. gruodžio 31 d., o operacijų stebėsena bus tęsiama iki visų finansavimo ir investavimo operacijų, kurioms suteikta ES garantija, lėšų grąžinimo.

Šioje ataskaitoje pateikiami laikotarpio iki 2020 m. gruodžio 31 d. duomenys.

2. ES garantija

Sąjunga EIB suteikia besąlyginę ir neatšaukiamą garantiją pagal pareikalavimą, skirtą ESIF finansavimo ir investavimo operacijoms. Didindama EIB pajėgumą prisiimti riziką, ES garantija suteikia galimybę padidinti rizikingesnių projektų, remiamų EIB finansavimo ir investavimo operacijomis pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją, apimtį ir taip padeda spręsti rinkos nepakankamumo ir neoptimalios investavimo aplinkos problemas. ES garantija taip pat suteikia galimybę daugiau skolinti ir remti daugiau bendrovių pagal Europos investicijų fondo (toliau – EIF) MVĮ liniją, ir taip padidina galimybes lengviau gauti finansavimą[4] MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms.

Daliai visų ESIF operacijų taikoma ES garantija, o kitos operacijos vykdomos EIB prisiimant su jomis susijusią riziką. Pradinė ES garantijai iš Sąjungos biudžeto skirta suma buvo 16 mlrd. EUR, o EIB iš nuosavų išteklių papildomai skyrė 5 mlrd. EUR. ESIF 2.0 reglamentu šios sumos padidintos atitinkamai iki 26 mlrd. EUR ir 7,5 mlrd. EUR.

ES garantija yra atnaujinamojo pobūdžio iki 2022 m. pabaigos – tai reiškia, kad ES garantija gali būti teikiama naujoms operacijoms po to, kai apmokamos esamos operacijos, su sąlyga,

[4] ESIF reglamento 3 straipsnis.

kad ES garantija niekada neviršytų 26 mlrd. EUR sumos ir bendra grynųjų mokėjimų iš Sąjungos bendrojo biudžeto pagal ES garantiją suma neviršytų 26 mlrd. EUR.

ES garantija suteikiama EIB pasirašytoms finansavimo ir investavimo operacijoms, vykdomoms pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją, ir EIF pasirašytoms finansavimo ir investavimo operacijoms, vykdomoms pagal MVĮ liniją. Iš pradžių infrastruktūros ir inovacijų linijai buvo skirta ne daugiau kaip 13,5 mlrd. EUR, o MVĮ linijai – ne daugiau kaip 2,5 mlrd. EUR. Atsižvelgdama į didelį susidomėjimą MVĮ linija, ESIF valdančioji taryba 2016 m. liepos mėn. nusprendė ją sustiprinti ir į ją perkelti 500 mln. EUR iš infrastruktūros ir inovacijų linijos. ESIF 2.0 reglamentu dar labiau padidinta MVĮ linijai skirta dalis ir nustatyta 6,5 mlrd. EUR riba, kurią ESIF valdančioji taryba galėtų padidinti iki daugiausia 9 mlrd. EUR[5] (1 lentelė).

Reaguodama į COVID-19 pandemiją ESIF valdančioji taryba 2020 m. balandžio mėn. patvirtino 250 mln. EUR perkėlimą MVĮ linijai iš infrastruktūros ir inovacijų linijos nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų nuosavo kapitalo portfelio, kad būtų padidintas priemonių, skirtų paramai COVID-19 poveikį patyrusioms MVĮ, pajėgumas.

1 lentelė. ES garantijos paskirstymas ir jo pokyčiai laikui bėgant

(mlrd. EUR)	Metai	Infrastruktūros ir inovacijų linija	MVĮ linija	Bendra ES garantijos suma	EIB nuosavi ištekliai	Iš viso ESIF
ESIF 1.0	2015	13,5	2,5	**16,0**	5,0	**21,0**
Pakeistas ESIF 1.0	2016	13,0	3,0	**16,0**	5,0	**21,0**
ESIF 2.0	2018	19,5	6,5	**26,0**	7,5	**33,5**
Pakeistas ESIF 2.0	2020	19,25	6,75	**26,0**	7,5	**33,5**

Šaltinis: Komisijos tarnybos.

[5] ESIF reglamento 11 straipsnio 3 dalis.

ESIF atsakas į COVID-19 krizę

2020 m. pradžioje prasidėjus COVID-19 pandemijai ESIF buvo viena iš Europos suderinto atsako, kuriuo siekiama sušvelninti COVID-19 krizės socialinį ir ekonominį poveikį, priemonių. Naudodamas iš ESIF gautus išteklius EIF suteikė finansų tarpininkams 2,2 mlrd. EUR vertės garantijų – taip suteikta galimybė gauti 8 mlrd. EUR finansavimo lėšų įmonėms, įskaitant labai mažas įmonės, socialines įmones ir MVĮ, taip pat kultūros ir kūrybos sektoriams.

Be to, siekiant, kad galutiniai gavėjai paramą gautų per trumpiausią laiką, ESIF valdančioji taryba 2020 m. balandžio mėn. nusprendė supaprastinti konkrečių operacijų, įtrauktų į COVID- 19 finansavimo paketus pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją, tvirtinimo procesą.

Pavyzdžiui, EIB valdyba 2020 m. gegužės mėn. patvirtino ESIF sandorį dėl paramos Vokietijos bendrovei „BioNTech SE“, skiriant jai finansavimą skolintomis 100 mln. EUR lėšomis COVID-19 vakcinai kurti ir gaminti. Tai suteikė šiai bendrovei galimybę padidinti savo gamybos pajėgumus, kad būtų galima kuo greičiau visame pasaulyje tiekti vakciną kovos su pandemija tikslais.

3. ES garantijos naudojimas

Šiame skirsnyje apžvelgiamas ES garantijos naudojimas įvairiai ESIF remiamai veiklai. ES garantija apima įvairius produktus pagal dvi linijas: infrastruktūros ir inovacijų liniją ir MVĮ liniją.

Iki 2020 m. pabaigos EIB grupė (EIB ir EIF) patvirtino 1 549 ESIF finansuojamas operacijas – iš viso skirtas 103 mlrd. EUR dydžio finansavimas. 1 421 iš tų operacijų 2020 m. pabaigoje jau buvo pasirašyta, iš viso skiriant 82,7 mlrd. EUR finansavimą. Patvirtintomis operacijomis numatoma sutelkti 545,3 mlrd. EUR investicijų (bendra tokių investicijų suma pagal jau pasirašytas operacijas yra 479,5 mlrd. EUR) visose ES valstybėse narėse ir pagal visus ESIF reglamente nustatytus tikslus, daugiau kaip pusę lėšų skiriant moksliniams tyrimams, plėtrai ir inovacijoms (MTPI) ir MVĮ bei vidutinės kapitalizacijos įmonėms (1 paveikslas).

1 paveikslas. Pasirašytoms operacijoms sutelktos ESIF investicijos (pagal sektorius, 2020 m. gruodžio mėn.)

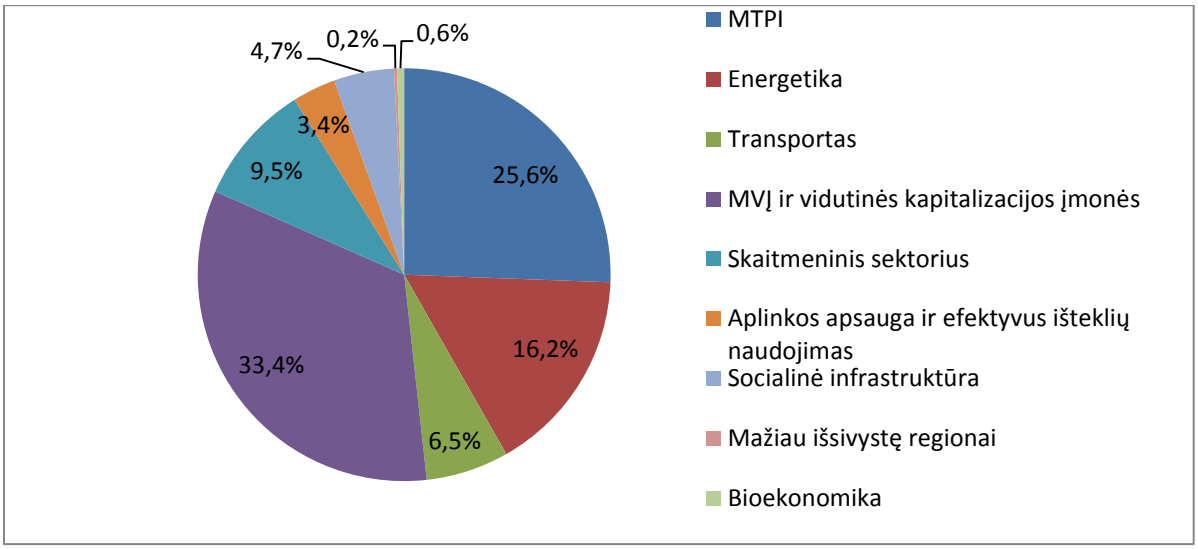

Šaltinis: Komisijos tarnybos.

2020 m. pabaigoje ES biudžeto pozicija, susijusi su galimais būsimais mokėjimais pagal ES garantiją, atsižvelgiant į pasirašytas operacijas (apmokėtas ir neapmokėtas), sudarė 24,1 mlrd. EUR, o bendra atviroji apmokėta pozicija, kuriai suteikta ES garantija, sudarė beveik 18,9 mlrd. EUR.

Pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją iki 2020 m. gruodžio 31 d. reikalavimai mokėti pagal ES garantiją buvo pateikti dėl bendros 80,4 mln. EUR sumos. Be to, 5,0 mln. EUR sumą pareikalauta skirti EIB finansavimo išlaidoms, 77,4 mln. EUR – vertės koregavimams pagal nuosavo kapitalo tipo operacijas, o 3,9 mln. EUR – išieškojimo išlaidoms ir EIB atlygintinoms administravimo išlaidoms padengti.

Pagal MVĮ liniją iki 2020 m. pabaigos pagal ES garantiją pareikalauta skirti bendrą 45,6 mln. EUR sumą, kuri panaudota kitai nei EUR valiutai pirkti apsidraudimo tikslais.

3.1. Infrastruktūros ir inovacijų linija

Pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją EIB operacijų priskyrimas skolos portfeliui ar nuosavo kapitalo portfeliui grindžiamas EIB paskolų klasifikavimo sistema ir EIB standartiniu rizikos vertinimu. Pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją ES garantijos maksimali 19,25 mlrd. EUR suma išskaidyta taip:

- iki 15,24 mlrd. EUR skiriama skolos tipo operacijoms;
- iki 4,01 mlrd. EUR skiriama nuosavo kapitalo tipo operacijoms.

Iki 2020 m. gruodžio 31 d. pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją EIB pasirašė 629 operacijas dėl iš viso 57,2 mlrd. EUR finansavimo; šiomis operacijomis tikimasi sutelkti 278,2 mlrd. EUR investicijų visose valstybėse narėse.

3.1.1. Infrastruktūros ir inovacijų linijos skolos portfelis

Į infrastruktūros ir inovacijų linijos skolos portfelį įtrauktos visos pasirašytos ir nepanaikintos skolos tipo operacijos. Dėl kiekvienos operacijos EIB atlieka savo standartinį rizikos vertinimą, kuris apima įsipareigojimų neįvykdymo tikimybės ir susigrąžinimo normos apskaičiavimą, neatsižvelgiant į ES garantiją (kad būtų atspindėta bendra sandorio rizika[6]). Operacijos, kurioms suteikiama ES garantija, paprastai pasižymi didesne rizika negu įprastos EIB operacijos, todėl jos priskiriamos prie *ypatingos veiklos*[7]. Mažiau rizikingi sandoriai gali būti įtraukti į ESIF portfelį, jeigu įrodoma, kad pridėtinė vertė yra didelė, o jų įtraukimas atitinka papildomumo kriterijų.

Pagal infrastruktūros ir inovacijų linijos skolos portfelį iš Sąjungos biudžeto suteikiama 100 proc. pirmojo nuostolio dalies garantija EIB įgyvendinamam skolos portfeliui, finansuojamam iš ESIF. Tikimasi, kad investavimo laikotarpio pabaigoje pirmojo nuostolio dalis infrastruktūros ir inovacijų linijos standartinio skolos portfelio atveju sudarys maždaug 25 proc., o infrastruktūros ir inovacijų linijos mišraus skolos portfelio[8] atveju – maždaug 33 proc. bendro EIB finansuojamų operacijų portfelio dydžio; visą likutinę riziką prisiima EIB.

Jeigu EIB skolininkai nevykdo savo įsipareigojimų arba jei vykdomas restruktūrizavimo procesas, gali būti reikalaujama sumokėti pagal ES garantiją, kad būtų padengti dėl restruktūrizavimo patirti nuostoliai, susiję su skolos tipo operacijomis.

Iš EIB skolos operacijų gaunamos pajamos nustatomos pagal EIB kainų nustatymo metodiką. Su rizika susijusias pajamas Sąjunga ir EIB pasidalija remdamosi rizikos ir pajamų pasidalijimo principais, nustatytais ESIF susitarime – ES garantijos lėšomis padengiama 100 proc. pirmojo nuostolio dalies, o EIB tenka visa likutinės rizikos dalis.

Iki 2020 m. gruodžio 31 d. pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją pasirašyta 460 skolos tipo operacijų, iš jų 403 skolos standartinės ir 57 skolos mišrios operacijos; joms iš viso skirtas 50,3 mlrd. EUR finansavimas.

---

[6] ESIF reglamento II priedo 6 punktas.

[7] EIB statuto 16 straipsnis.

[8] Į infrastruktūros ir inovacijų linijos skolos portfelį įtrauktas mišrus skyrius specialioms operacijoms, kaip antai rizikos pasidalijimo operacijoms, kurias EIB visiškai deleguoja finansų tarpininkams, turtu užtikrintiems vertybiniams popieriams ir kt. Iki 2020 m. gruodžio 31 d. šiam portfeliui skirta ES garantija siekė 2 mlrd. EUR.

3.1.2. Infrastruktūros ir inovacijų linijos nuosavo kapitalo portfelis

Į infrastruktūros ir inovacijų linijos nuosavo kapitalo portfelį įtrauktos visos pasirašytos ir nepanaikintos nuosavo kapitalo tipo operacijos. Pagal šį portfelį ES garantija gali būti naudojama paramai tiesioginėms investicijoms į atskiras įmones ar projektus (nuosavo kapitalo tipo tiesioginės investicijos), arba fondams ar analogiškai portfelio rizikai (nuosavo kapitalo tipo portfelis) finansuoti.

EIB atlieka savo standartinį vertinimą ir nustato, ar operacija kelia nuosavo kapitalo tipo riziką, ar ne, nepriklausomai nuo jos teisinės formos ir nomenklatūros.

Pagal standartinį infrastruktūros ir inovacijų linijos nuosavo kapitalo portfelį EIB *pari passu* principu investuoja ES garantiją atitinkančią sumą. ES garantija apima 50 proc. kiekvienos į infrastruktūros ir inovacijų linijos standartinį nuosavo kapitalo portfelį įtrauktos nuosavo kapitalo tipo operacijos, o EIB tenka likę 50 proc.

ES garantijos gali būti pareikalauta siekiant padengti neigiamus vertės koregavimus, realizuotus nuostolius, patirtus perleidžiant turtą, ir EIB finansavimo išlaidas dėl ES garantuojamos investicijų į nuosavą kapitalą dalies.

ES garantijai priskirtinos pajamos, gaunamos iš infrastruktūros ir inovacijų linijos standartinio nuosavo kapitalo portfelio, naudojamos atlyginti už suteiktą ES garantiją.

Be infrastruktūros ir inovacijų linijos standartinio nuosavo kapitalo portfelio, egzistuoja ir infrastruktūros ir inovacijų linijos nacionalinių skatinamojo finansavimo bankų nuosavo kapitalo portfelis, kuris buvo nustatytas 2018 m. kovo 9 d. pasirašytu ESIF susitarimo trečiuoju pakeitimu ir taisymu. ES garantija portfelio pagrindu padengia 95 proc. pirmojo nuostolio dalies, o EIB tenka likę 5 proc. ir visa likutinė rizika.

Iki 2020 m. gruodžio 31 d. pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją pasirašytos 169 nuosavo kapitalo tipo operacijos, iš jų 163 nuosavo kapitalo standartinės ir 6 nuosavo kapitalo nacionaliniams skatinamojo finansavimo bankams operacijos; joms iš viso skirtas 6,9 mlrd. EUR finansavimas.

3.2. MVĮ linija

MVĮ linija padidina galimybes lengviau gauti paskolas ir nuosavo kapitalo finansavimą mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir, iš dalies, mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms. Ją įgyvendina EIF.

Pagal ESIF reglamentą MVĮ linijai skiriamos ES garantijos maksimali suma yra 6,75 mlrd. EUR (tiek skolos, tiek nuosavo kapitalo operacijoms).

Iki 2020 m. gruodžio 31 d. EIF su finansų tarpininkais pasirašytoms operacijoms pagal MVĮ liniją skirtas iš viso 25,5 mlrd. EUR finansavimas. Šiomis operacijomis numatoma sutelkti

211 mlrd. EUR investicijų visose valstybėse narėse. Be to, ESIF finansavimą pagal MVĮ liniją gavo iš viso 1 427 600 bendrovių.

3.2.1. MVĮ linijos skolos portfelis

Paramos paskolų finansavimui srityje MVĮ linijos dalis, kuriai skirta ES garantija, sustiprina esamas MVĮ skirtas ES finansines priemones. Jų sustiprinimas, naudojantis ESIF, atvėrė galimybių greičiau suteikti garantiją ir šiomis finansinėmis priemonėmis suteikti didesnes paskolas daugiau bendrovių. Konkrečiau, parama teikiama šioms priemonėms:

- COSME paskolų garantijų priemonei, kuri didina rizikingesnių MVĮ galimybes gauti finansavimą;
- „InnovFin“ MVĮ garantijų priemonei, orientuotai į novatoriškas ir mokslinius tyrimus aktyviai vykdančias įmones;
- EaSi garantijų priemonei, kuria remiamos mikrofinansų ir socialinės įmonės;
- kultūros ir kūrybos sektorių garantijų priemonei, pagal kurią teikiama tikslinė parama kultūros ir kūrybos sektorių MVĮ;
- įgūdžių ir švietimo (S&E) produktui, kuris sukurtas kaip bandomoji ESIF finansuojama priemonė, pagal kurią skiriamas finansavimas atskiriems studentams ir besimokantiems asmenims, į darbuotojų perkvalifikavimą investuojančioms įmonėms, taip pat švietimą ir mokymą teikiančioms ar į jį investuojančioms organizacijoms;
- ESIF kombinuotajam produktui, kuriuo tikslingai remiami konkretūs politikos tikslai valstybėse narėse, ypač didinant galimybes gauti finansavimą žemės ūkio sektoriuje. Pagal jį derinami ES struktūrinių fondų ar nacionalinių fondų ir ESIF ištekliai.

Iki 2020 m. gruodžio 31 d. pagal MVĮ liniją pasirašytos 437 skolos tipo operacijos, kurioms skirtas iš viso 15,1 mlrd. EUR finansavimas.

3.2.2. MVĮ linijos nuosavo kapitalo portfelis

Nuosavo kapitalo finansavimo srityje pagal MVĮ linijos dalį, kuriai skirta ESIF ES garantija, remiamos trys priemonės:

- MVĮ nuosavo kapitalo produktas, pagal kurį EIF investuoja į privataus kapitalo fondus, fondų fondus ar bendrojo finansavimo priemones, kuriomis nuosavo kapitalo finansavimas nukreipiamas veiklą pradedančioms bendrovėms (pvz., startuoliams), taip pat augimo ir plėtros etapo įmonėms (pvz., veiklą plečiančioms įmonėms);
- iniciatyva ESCALAR, padedanti fondams, orientuotiems į veiklą plečiančias įmones, pasiekti didesnę kritinę masę;
- ESIF privataus kredito programa, pagal kurią remiami diversifikuoti skolos fondai, taip padidinant alternatyvaus finansavimo skolintomis lėšomis, prieinamo Europos MVĮ ir mažoms vidutinės kapitalizacijos įmonėms, dydį ir įvairovę.

Be to, MVĮ linijai taip pat skirtas tiesioginis EIB 4 mlrd. EUR įnašas, kuris panaudotas išplečiant EIB rizikos kapitalo išteklių įgaliojimų suteikimą EIF siekiant remti nuosavo kapitalo finansavimą MVĮ ir vidutinės kapitalizacijos įmonėms.

Iki 2020 m. gruodžio 31 d. pagal MVĮ liniją pasirašytos 355 nuosavo kapitalo tipo operacijos, kurioms iš viso skirtas 10,5 mlrd. EUR finansavimas.

4. ESIF finansuojamo ES garantijų fondo veikimas

ESIF finansuojamas garantijų fondas (toliau – Garantijų fondas) įsteigtas pagal ESIF reglamento 12 straipsnį ir yra daugiausia finansuojamas įmokomis iš Sąjungos bendrojo biudžeto ir pajamomis, gaunamomis iš operacijų, kurioms suteikta ES garantija. Garantijų fondas užtikrina likvidumo atsargas, iš kurių reikalavimo mokėti pagal ES garantiją atveju sumokama EIB. Garantijų fondo vertė turi nuolat atitikti tam tikrą visų įsipareigojimų pagal ES garantiją procentinę dalį (tikslinę normą), kuri šiuo metu yra 35 proc. Taigi, likvidumo atsargos skirtos tam, kad būtų užtikrinta tinkama saugumo riba siekiant apsaugoti Sąjungos biudžetą nuo nenumatytų reikalavimų mokėti pagal garantiją, dėl kurių galėtų tekti mažinti išlaidas ar atlikti biudžeto pataisymų.

Pagal ESIF susitarimą, jeigu reikalavimų mokėti suma viršija EIB lėšų, esančių ESIF sąskaitoje, sumą, reikalavimus apmoka Garantijų fondas. ESIF sąskaita, kurią administruoja EIB, buvo sukurta Sąjungos pajamoms iš operacijų, kurioms suteikta ES garantija, ir susigrąžintoms sumoms surinkti, taip pat mokėjimams pagal pareikalautą ES garantiją, taip pat EIB atlygintinoms administracinėms išlaidoms ir išieškojimo išlaidoms.

Finansiniu reglamentu[9] įsteigtas bendras atidėjinių fondas, kuriame laikomi atidėjiniai, skirti padengti finansiniams įsipareigojimams dėl biudžeto garantijų ir finansinės paramos programų pagal 2021–2027 m. daugiametę finansinę programą, taip pat ankstesnio laikotarpio įsipareigojimams. Taigi, ESIF finansuojamas Garantijų fondas nuo 2021 m. sausio mėn. yra atskiras bendro atidėjinių fondo padalinys.

4.1. Garantijų fondo atidėjinių sistema

Garantijų fondo atidėjiniai:

- įnašai iš Sąjungos bendrojo biudžeto; biudžeto asignavimai Garantijų fondo atidėjiniams sudaro 8,425 mln. EUR;
- pajamos ir bet kokie kiti mokėjimai, Sąjungos gauti pagal ESIF susitarimą, taip pat pajamos ir lėšų grąžinimas pagal Europos infrastruktūros tinklų priemonės[10] ir

[9] Reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).
[10] Reglamentas (ES) Nr. 1316/2013.

2020 m. Europos energetikos, kovos su klimato kaita ir infrastruktūros fondo (fondas „Marguerite“)[11] finansines priemones;

- grąža (palūkanos), gauta finansų rinkose investavus Garantijų fondo lėšas;
- sumos, susigrąžintos iš projektų, dėl kurių buvo pareikalauta mokėti pagal ES garantiją.

Garantijų fondo, kuris nuo 2021 m. sausio mėn. yra bendro atidėjinių fondo padalinys, bendri atidėjiniai bus laipsniškai suformuoti iki 2022 m.

4.2. Metiniai ir sukaupti pinigų srautai

Biudžetiniai įsipareigojimai ir mokėjimai Garantijų fondo atidėjiniams parodyti 2 lentelėje.

2 lentelė. Garantijų fondo atidėjiniai

(mln. EUR)	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Įsipareigojimai	1 350,0	2 110,2	2 680,3	2 069,3	357,3	301,0
Mokėjimai	0	1 018,0	2 489,6	2 013,9	1 166,2	1 248,9

ESIF įsipareigojimų laikotarpis dėl ES biudžeto įnašų baigėsi 2020 m. gruodžio 31 d. Įsipareigojimai mokėti iš asignuotųjų pajamų gali būti priimami iki 2022 m., kai yra galimybių. Iki 2020 m. gruodžio 31 d. Garantijų fondo atidėjiniams buvo sukaupta bendra apie 8,868 mln. EUR įsipareigojimų suma – 8,425 mln. EUR iš šios sumos sudarė ES bendrojo biudžeto lėšos, o 443 mln. EUR – asignuotosios pajamos.

Mokėjimai į Garantijų fondą iš ES biudžeto numatyti iki 2022 m. Tačiau mokėjimai iš asignuotųjų pajamų gali būti atliekami iki 2023 m. Į Garantijų fondą faktiškai sumokėta iš viso apie 7,937 mln. EUR: 7,513 mln. EUR gauta iš ES bendrojo biudžeto, o 424 mln. EUR susigrąžinta kaip asignuotosios pajamos.

Iki 2020 m. gruodžio 31 d. iš EIB valdomų ESIF operacijų pagal infrastruktūros ir inovacijų liniją sukaupta 674 mln. EUR grynųjų ES pajamų, iš kurių 243 mln. EUR yra susijusios su 2020 m.[12]

Iš EIB valdomų ESIF operacijų pagal MVĮ liniją sukaupta 452 mln. EUR grynųjų ES sąnaudų, iš kurių 295 mln. EUR yra susijusios su 2020 m.[13]

[11] Reglamentas (EB) Nr. 680/2007.
[12] Audituotos finansinės ataskaitos duomenys (ESIF susitarimo III priedas).
[13] Ten pat.

4.3. Portfelio sudėtis ir pagrindinės charakteristikos

Garantijų fondo portfelinės investicijos investuojamos pagal valdymo principus, nustatytus 2016 m. sausio 21 d. Komisijos sprendime C(2016)165, kuriuo patvirtintos ESIF garantijų fondo turto valdymo gairės.

Šiose gairėse numatyta, kad portfelinių investicijų turtas turi būti pakankamai likvidus, kad jį būtų galima panaudoti galimiems reikalavimams mokėti pagal garantiją, kartu siekiant optimalaus grąžos ir rizikos lygio, kuriam esant taip pat būtų palaikomas aukšto lygio saugumas ir stabilumas.

Atsižvelgiant į investavimo tikslus ir rinkos sąlygų prognozes buvo patvirtinti investavimo ir rizikos valdymo strateginiai planai. Pagal taikomą investavimo principą siekiama užtikrinti didesnį įvairių fiksuotųjų pajamų turto klasių diversifikavimą.

Iki 2020 m. gruodžio mėn. investicijų portfelį sudarė daugiausia valstybių išleisti vertybiniai popieriai, taip pat vietos valdžios institucijų, viršvalstybinių institucijų ir agentūrų išleisti vertybiniai popieriai (46,8 proc. rinkos vertės), įmonių išleisti vertybiniai popieriai (20,3 proc. rinkos vertės) ir padengtosios obligacijos (17,1 proc. rinkos vertės). Apie 5,2 proc. portfelio investuota į likviduųjį ir aukšto (AA/AAA) reitingo JAV doleriais išreikštą turtą. Šių investicijų valiutos rizikos pozicija buvo apdrausta.

Portfelio trukmė 2020 m. pabaigoje buvo 3,19 metų, o jo vidutinis kredito reitingas yra BBB+.

Didžioji portfelio dalis investuota į likvidžius vertybinius popierius, o pakankamai didelės dalies (25 proc. visos portfelio vertės) terminas sukanka po mažiau kaip 12 mėnesių.

Portfelio pobūdis trukmės, kredito rizikos ir likvidumo atžvilgiais suderintas atsižvelgiant į numatomus pinigų srautus, susidarančius dėl ESIF operacijų naudojant ES garantiją (pvz., dėl numatomų reikalavimų mokėti, pajamų).

2020 m. gruodžio mėn. ASV[14] ženklą turinčių priemonių dalis portfelyje sudarė 9,5 proc.

4.4. Veiklos rezultatas

Kad veiklos rezultatui neturėtų įtakos portfelio dydis (per atitinkamą laikotarpį portfelis labai padidėjo), veiklos rezultatas apskaičiuojamas kaip to laikotarpio vidutinis rezultatas.

Garantijų fondo absoliutus veiklos rezultatas nuo veiklos pradžios 2016 m. balandžio mėn. iki 2020 m. gruodžio mėn. buvo 2,4 proc. Ši grąža gauta esant labai neigiamoms palūkanų normoms, ypač susijusioms su tuo, kas rinkose laikoma kredito rizikos nekeliančiomis ir

[14] Aplinkosauginiai, socialiniai ir valdymo kriterijai.

likvidžiomis pozicijomis Europoje. Pavyzdžiui, Vokietijos 3 metų obligacijų pajamingumas 2020 m. pabaigoje buvo –0,77 proc.

4.5. Tikslinės normos tinkamumo ir Garantijų fondo lygio įvertinimas

Iš pradžių nustatyta Garantijų fondo tikslinė norma sudarė 50 proc. visų ES garantijos įsipareigojimų. Ši tikslinė norma buvo apskaičiuota prieš pradedant ESIF veiklą.

2016 m. Komisijai atlikus ESIF vidaus vertinimą[15] padaryta išvada, kad Garantijų fondo atidėjinius būtų galima koreguoti. Iš įvairių produktų, kuriems suteikta ES garantija, rizikos vertinimo buvo matyti, kad, atsižvelgiant į susigrąžinamas sumas, pajamas ir grįžtamąsias lėšas iš ESIF operacijų, apskritai Sąjungos biudžetas būtų pakankamai apsaugotas nuo galimų reikalavimų mokėti pagal ES garantiją, jeigu būtų taikoma pakoreguota 35 proc. tikslinė Garantijų fondo atidėjinių norma.

Europos Parlamentas ir Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui, ir nuo ESIF 2.0 reglamento įsigaliojimo nustatytas visų ES garantijos įsipareigojimų tikslinės normos dydis, kuris siekia 35 proc.

2021 m. vasario mėn. atlikto įvairių produktų, kuriems buvo suteikta ES garantija, rizikos vertinimo rezultatai patvirtino, kad, atsižvelgiant į susigrąžinamas sumas, pajamas ir grįžtamąsias lėšas, susijusias su EIB operacijomis, taikant 35 proc. tikslinę normą bendras Sąjungos biudžetas būtų pakankamai apsaugotas nuo galimų reikalavimų mokėti pagal ES garantiją.

5. Išvados

Atlikus naujausią nepriklausomą ESIF reglamento taikymo vertinimą, kuriuo pagrįstas Komisijos pasiūlymas dėl Reglamento dėl programos „InvestEU“[16], prieita prie išvados, kad ES garantija apskritai yra tinkama ir veiksminga. Visų pirma, ES garantijos ir EIB įnašo lygiai buvo nustatyti tinkamai, nes EIB grupė galėjo sutelkti investicijų, kurių dydis pateisino lūkesčius. Tikslinės Garantijų fondo normos koregavimas, atliktas pagal ESIF 2.0 reglamentą, lėmė efektyvesnį ES biudžeto naudojimą. Be to, poveikis kitoms ES biudžeto dalims buvo nedidelis, todėl padidėjo ES biudžeto paramos efektyvumas. Bendras ESIF tikslinės normos nustatymo metodas taip pat pasirodė esantis tinkamas ir atitinkantis pramonės praktiką;

Iki 2020 m. pabaigos visose valstybėse narėse ESIF pritraukė iš viso 545,3 mlrd. EUR investicijų, t. y. 500 mlrd. EUR tikslas viršytas, o kartu sušvelnintas COVID-19 poveikis Europos ekonomikai.

2021 m. Komisija inicijuos ESIF *ex post* vertinimą; Europos Parlamentui ir Tarybai šį vertinimą numatoma pateikti iki 2022 m. pabaigos.

[15] SWD(2016) 297.
[16] SWD(2018) 314 *final*.